

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 9/2019, referent al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (Oficina de Treball de Ripoll)

Antecedents

1. En data 12/06/2018, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una persona pel qual formulava denúncia contra el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (en endavant, Departament de TSF), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades de caràcter personal.

En concret, la persona denunciant exposava que en data 26/09/2017, va presentar davant l'Oficina de Treball de la Generalitat de Ripoll (en endavant, OTG), del Departament de TSF, una sol·licitud de la prestació de la renda garantida de ciutadania (en endavant, RGC), i que a finals del mes de febrer del 2018, i per tant un cop transcorreguts uns cinc mesos des que havia presentat la sol·licitud sense que rebés cap resposta del Departament, va trucar a l'OTG i des d'aquesta oficina li van comunicar que el Departament havia dictat resolució denegatòria de la sol·licitud, però no se li havia notificat correctament a causa d'un problema informàtic. La persona denunciant afegia que el Departament li va comunicar per telèfon que la notificació de la resolució “ *la va enviar a una adreça errònia, on jo residia anteriorment*” i que “ *Durant aquell termini de temps en cap cas la vaig rebre al domicili actual que consta a la sol·licitud*”. Així mateix, la persona denunciant manifestava que aquesta errada li hauria provocat greus perjudicis ja que durant mesos no va poder efectuar al·legacions relatives a la seva situació de vulnerabilitat social a l'efecte de revertir la decisió del Departament, amb la consegüent manca de percepció de l'ajut, i que tal situació li hauria provocat una acumulació de deutes econòmics.

La persona denunciant aportava documentació diversa sobre els fets denunciats:

- Còpia de la sol·licitud de la prestació de l'RGC presentada en data (...)davant del Departament de TSF, on consta com a adreça de la persona aquí denunciant i allà sol·licitant (...)
- Còpia de la instància presentada per la persona aquí denunciant davant del Departament de TSF, en data 01/03/2018, mitjançant la qual sol·licitava còpia de la resolució de denegació de la prestació d'RGC.
- Còpia de l'ofici de resposta del Departament de TSF a la instància presentada per la persona aquí denunciant en data 01/03/2019, mitjançant el qual li comuniquen que en data (...)el director general d'Economia Social del Departament havia dictat resolució de denegació de la RGC, i li adjunten còpia d'aquesta, en la qual hi costa el nom i cognoms de l'aquí denunciant però no hi figura cap adreça.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 148/2018), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador, la identificació de la persona o persones que en poguessin ser responsables i les circumstàncies rellevants que hi concorrien.
3. En aquesta fase d'informació, en data 13/06/2018 es va requerir l'entitat denunciada perquè informés sobre si es va enviar la resolució per la qual es denegava la prestació de la RGC a la persona aquí denunciada a una adreça errònia, i en tal cas, que informés sobre l'adreça errònia a la que s'hauria enviat; sobre l'origen o procedència d'aquesta adreça; el motiu pel qual s'hauria utilitzat aquesta adreça si en la sol·licitud s'havia fet constar una altra; i si ja s'havia rectificat l'adreça en el fitxer corresponent al Departament.
4. En data 22/06/2018, el Departament de TSF va respondre el requeriment esmentat a través d'escrit en què exposava el següent:
 - *Que "Tot i introduir dins l'aplicatiu totes les dades de forma manual, el sistema informàtic va produir un error pel qual, enlloc d'enregistrar la seva adreça actual de Camprodon, va mantenir l'antiga l'adreça d'aquesta persona de Campdevàrol";*
 - *Que l'error informàtic s'havia produït "al nostre aplicatiu intern, el "Cúram". Quan el Cúram detectava que la persona, amb el seu respectiu NIF, ja disposava d'una adreça anterior- perquè ja constava en la nostra base de dades-, el programa era incapaç de canviar-la per la nova o d'introduir una segona adreça en el perfil del sol·licitant, fent constar la nova adreça com a "preferent". És per aquest motiu que el programa informàtic descartava la nova adreça i mantenia l'antiga (..)"*
 - *Que en data (...)8 es va dictar la resolució per la qual es denegava l'RGCC a la persona aquí denunciada, que "el mes de gener de 2018 es va procedir a notificar la denegació d'aquesta sol·licitud a la seva antiga adreça del carrer (...) de Campdevàrol"*
 - *Que les conclusions de l'escrit eren les següents: "1. Que aquest error informàtic, del qual s'ha fet esment i que va produir aquest equívoc en el tractament de les dades personals ja ha estat esmenat; 2. Que actualment, l'adreça correcta que disposen del denunciada és l'actual on viu (..) de Camprodon; 3. Que en relació amb la nova sol·licitud presentada el 3/06/2018, si no hi ha cap canvi ulterior per part del sol·licitant, les notificacions se li practicaran a l'adreça actual de Camprodon".*
5. En data 28/06/2018, el Departament de TSF va presentar documentació diversa a efectes de complementar l'escrit de data 22/06/2018, i més concretament, la següent:

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Còpia de l'ofici de notificació de la resolució controvertida, de data (...), on consta com a adreça de la persona aquí denunciant la del domicili incorrecte situat a Campdevàrol.
- Còpia de l'*Informe de seguiment de proves i incidències*, emès en data 08/03/2018 per l'Oficina Gestió de Projecte de la RGC.

6.- En data 14/03/2019 la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar procediment sancionador referent al Departament de TSF, per una presumpta infracció prevista a l'article 44.3.c en relació amb l'article 4.1 de la LOPD. Així mateix, va nomenar persona instructora de l'expedient a la funcionaria de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, senyora (...). Aquest acord d'iniciació es va notificar a l'entitat imputada el 15/03/2019.

7.- En data 29/03/2019, el Departament de TSF va formular al·legacions a l'acord d'iniciació.

8.-En data 08/07/2019, la persona instructora d'aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades declarés que el Departament de TSF havia comès una infracció relativa a la vulneració del principi de qualitat de les dades, prevista a l'article 44.3.c) en relació amb l'article 4.1, tots ells de l'LOPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar en data 08/07/2019 i es concedia un termini de 10 dies per formular al·legacions. El termini s'ha superat i no s'han presentat al·legacions a la proposta de resolució.

Fets provats

Del conjunt de les actuacions practicades en aquest procediment, es consideren acreditats els fets que es detallen a continuació.

El Departament de TSF disposava d'un sistema d'informació per a la gestió de les sol·licituds de Renda Garantida de Ciutadania (RGC), en el qual les dades de la persona sol·licitant (nom i cognoms, adreça, etc.) s'introduïen manualment. Aquestes dades es bolcaven automàticament al sistema denominat "Cúram", i si aquest sistema detectava que la persona sol·licitant disposava d'una adreça anterior, descartava l'adreça més recent introduïda manualment, i mantenia l'adreça històrica. Aquesta situació, que el propi Departament de TSF qualificava com un "error informàtic", va propiciar que en el cas de la persona aquí denunciant, mitjançant ofici de (...) se li remetés la notificació de la resolució a la seva sol·licitud de RGC formulada el 26/09/2017, a una adreça històrica anterior i diferent a la que havia fet constar la persona interessada en la seva sol·licitud.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC, i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació. Respecte d'això, es considera oportú reiterar a continuació el més rellevant de la resposta motivada de la persona instructora a aquestes al·legacions.

En les al·legacions formulades davant l'acord d'iniciació, el Departament de TSF es remetia al seu escrit de data 22/06/2018, mitjançant el qual va donar resposta al requeriment efectuat per aquesta Autoritat en la fase d'informació prèvia. El Departament invocava l'existència d'un "*error informàtic en l'aplicatiu intern Cúram*" com a causant dels fets aquí denunciats, error que comportava que a l'afegir una nova adreça a l'espai de les dades personals del titular d'una sol·licitud RGC el qual ja disposava d'una adreça anterior, el programa donava un error que no permetia actualitzar les dades relatives a la nova adreça. A l'últim, l'entitat imputada manifestava que aquesta incidència informàtica ja hauria estat resolta, i en conseqüència, les dades relatives als domicilis de les persones sol·licitants de la RGC s'haurien actualitzat "*responent a la situació actual de l'afectat*".

Així doncs, el Departament de TSF no negava els fets allà imputats -i que aquí es declaren provats- ni qüestionava la qualificació jurídica efectuada en l'acord d'iniciació, sinó que es limitava a reconèixer l'existència d'un error informàtic que ja havia estat resolt.

2.1.- Sobre l'error informàtic o la manca d'intencionalitat.

Com s'ha avançat, el Departament invocava l'existència d'un *error informàtic*, i per tant, l'eventual concurrència d'un error no intencionat en la comissió dels fets imputats, al·legació que s'ha de reconduir al principi de culpabilitat. Sobre això, tal com s'ha pronunciat aquesta Autoritat en diverses resolucions (per totes, la resolució del procediment sancionador núm. PS 52/2012 – disponible al web <http://apdcat.gencat.cat>)- cal acudir a la doctrina jurisprudencial sobre el principi de culpabilitat, tant del Tribunal Suprem, com del Tribunal Constitucional. D'acord amb aquesta doctrina, la potestat sancionadora de l'Administració, en tant que manifestació del "ius puniendi" de l'Estat, es regeix pels principis del dret penal, i un dels seus principis és el de culpabilitat, incompatible amb un règim de responsabilitat objectiva sense culpa, d'acord amb el que determinava l'article 130.1 de la ja derogada Llei 30/1992, i el que preveu actualment l'article 28.1 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic (en endavant l'LRJSP).

En aquest sentit, el Tribunal Suprem en diverses sentències, per totes les de 16 i 22/04/1991, considera que d'aquest element de culpabilitat es desprèn que l'acció o omissió qualificada com

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

a infracció sancionable administrativament, ha de ser en tot cas, imputable al seu autor, per dol o imprudència, negligència o ignorància inexcusable. També l'Audiència Nacional, en la Sentència de 29/06/2001, precisament en matèria de protecció de dades de caràcter personal, ha declarat que per apreciar aquest element de culpabilitat *“basta la simple negligencia o incumplimiento de los deberes que la Ley impone a las personas responsables de ficheros o del tratamiento de datos de extremar diligencia.”*. A aquest respecte, és evident que el Departament de TSF no va actuar amb la diligència necessària en el tractament de les dades controvertides, ja que en cas de fer-ho s'hauria detectat l'error informàtic que impedia la posada al dia de les dades personals de l'aquí denunciante, en concret la referent a l'adreça que constava a la sol·licitud de la RGC. En conseqüència, concorre també aquí l'element culpabilístic exigint per l'article 28.1 de l'LRJSP. En aquest punt convé també posar en relleu que el deure de diligència és màxim quan es fan activitats que afecten drets fonamentals, com és el dret a la protecció de dades de caràcter personal. Així ho declarava la SAN de 5/2/2014 (RC 366/2012) dictada en matèria de protecció de dades, quan sostenia que la condició de responsable del tractament de dades personals *“impone un deber especial de diligencia a la hora de llevar a cabo el uso o tratamiento de los datos personales o su cesión a terceros, en lo que atañe al cumplimiento de los deberes que la legislación sobre protección de las personas físicas, y especialmente su honor e intimidad personal y familiar, cuya intensidad se encuentra potenciada por la relevancia de los bienes jurídicos protegidos por aquellas normas”*.

També resulta d'interès la SAN de 08/10/2003, que explicita el següent:

“Por tanto, en contra de lo ordenado en el art. 11.1 de la Ley 15/1999, de 13 de diciembre de Protección de Datos de Carácter Personal, la entidad recurrente, comunicó a un tercero datos de carácter personal sin el consentimiento del afectado, sin concurrir las causas establecidas en apartado 2 de dicho artículo para que no se precise del consentimiento, y sin que su conducta se encuentre amparada en el art. 12 de la misma Ley.

SEXTO

Por lo que afecta a la culpabilidad, ha de decirse que generalmente este tipo de conductas no tienen un componente doloso, y la mayoría de ellas se producen sin malicia o intencionalidad. Basta la simple negligencia o incumplimiento de los deberes que la Ley impone a las personas responsables de ficheros o del tratamiento de datos de extremar la diligencia para evitar, como en el caso que nos ocupa, un tratamiento de datos personales sin consentimiento de la persona afectada, lo que denota una falta evidente en la observancia de esos deberes que conculcan claramente los principios y garantías establecidas en la Ley Orgánica 15/1999, de 13 de diciembre de Protección de Datos de Carácter Personal, concretamente el del consentimiento del afectado”.

Així mateix, la sentència del Tribunal Suprem de 25/01/2006, dictada també en l'àmbit de protecció de dades, es basa en la diligència exigible i estableix que la intencionalitat no constitueix un requisit necessari per tal que una conducta sigui considerada culpable.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Pel que fa al grau de diligència exigible, la SAN de 14/12/2006 declara: *“el Tribunal Supremo considera que existe imprudencia siempre que se desatiende un deber legal de cuidado, es decir, cuando el sujeto infractor no se comporta con la diligencia exigible. Y el grado de diligencia exigible habrá de determinarse en cada caso en atención a las circunstancias concurrentes, tales como el especial valor del bien jurídico protegido, la profesionalidad exigible al infractor, etc.”*

En definitiva, és necessari que en la conducta que s'imputa concorri l'element de la culpabilitat, però per tal que existeixi culpabilitat no és necessari que els fets s'hagin produït amb dol, sinó que és suficient que hagi intervingut negligència o simple inobservança. I això últim és el que hauria succeït en el present cas, a criteri d'aquesta instructora, tal i com s'indicava a la proposta de resolució.

En efecte, els fets aquí exposats posen de manifest que el Departament de TSF no va implementar les mesures necessàries de control sobre l'aplicatiu “Cúram” destinades a minorar els riscos en el tractament de dades personals recollides en les sol·licituds de RGC, i aquesta manca de diligència va provocar, en el supòsit que ens ocupa, que la resolució de la sol·licitud s'enviés de forma errònia a una adreça antiga on ja no residia la persona destinatària. A més, també cal tenir en compte que de la documentació aportada per l'entitat imputada, i en concret del *“Informe de seguiment de proves i incidències”*, no se'n desprenia que el tractament erroni de les dades personals hagués afectat, únicament, a un sola persona física, és a dir, que es tractés d'un error puntual, sinó al contrari, que es va tractar d'un error que va persistir en el temps i que podria haver afectat a una pluralitat de persones sol·licitants de RGC.

Totes aquestes circumstàncies van portar a considerar que, si el Departament de TSF hagués actuat amb la diligència exigible, aquesta inclusió de dades errònies en el programa informàtic “Cúram”, que aquí és objecte d'imputació, no s'hauria produït.

2.2.- Sobre les mesures adoptades per corregir la incidència informàtica

També en l'escrit d'al·legacions a l'acord d'iniciació, el Departament de TSF es remetia al *“Informe de seguiment de proves i incidències”*, aportat juntament amb el seu escrit de resposta al requeriment efectuat per aquesta Autoritat en el marc de la informació prèvia, com a prova per fonamentar que quan es va tenir coneixement de *“l'error informàtic”* es van adoptar un seguit de mesures adequades per tal de corregir la situació provocada per la incidència esmentada i, també, per evitar la repetició en un futur. De la documentació aportada es constata que l'informe esmentat era de data anterior (08/03/2018) a la data en que la persona denunciant va presentar la denúncia davant d'aquesta Autoritat (12/06/2018) en la qual exposava els fets denunciats que havien succeït mesos abans, i per tant anterior al requeriment fet per aquesta Autoritat a l'entitat imputada. És a dir, que aquesta incidència informàtica hauria estat solucionada inclús abans que els fets aquí imputats es possessin en coneixement d'aquesta Autoritat.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

En tot cas, a la proposta de resolució es va puntualitzar que les mesures implementades pel Departament de TSF amb posterioritat a l'incident que és objecte d'aquest procediment sancionador, no podien desvirtuar els fets imputats ni tampoc la seva qualificació jurídica, sense perjudici de la incidència que pogués tenir la resolució de la problemàtica en les mesures correctores a ordenar.

En base al que s'ha exposat en aquest fonament de dret, en la proposta de resolució es va concloure que les al·legacions formulades pel Departament de TSF no podien reeixir, consideració davant la qual no es van formular al·legacions en el tràmit d'audiència, i que es manté en aquesta resolució.

3.- En relació amb els fets descrits a l'apartat de fets provats, relatius al principi de qualitat de dades, cal acudir a l'article 4.1 de l'LOPD, el qual preveia el següent:

“Les dades de caràcter personal han de ser exactes i posades al dia de manera que responguin amb veracitat a la situació actual de l'afectat”

Doncs bé, tal com indicava la persona instructora, durant la tramitació d'aquest procediment, i tal com s'ha argumentat al fonament de dret anterior, s'ha acreditat degudament el fet descrit a l'apartat de fets provats, el qual es considera constitutiu de la infracció greu prevista a l'article 44.3.c de l'LOPD, que tipificava com a tal:

“Tractar dades de caràcter personal o utilitzar-les posteriorment amb conculcació dels principis i les garanties que estableixen l'article 4 d'aquesta Llei i les disposicions que el despleguen, excepte quan sigui constitutiu d'infracció molt greu”.

D'altra banda, l'article 26 de la Llei 40/2015, de l'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic preveu l'aplicació de les disposicions sancionadores vigents en el moment de produir-se els fets, llevat que la modificació posterior d'aquestes disposicions afavoreixin al presumpte infractor. És per això que, en aquest acte s'ha tingut en compte també l'eventual aplicació al cas present del previst al Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27/4, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (RGPD). I a resultes d'aquesta anàlisi es conclou que l'eventual aplicació d'aquesta norma no alteraria la qualificació jurídica que aquí es fa, i en concret no afavoriria al responsable de la infracció.

4.- Davant la constatació de les infraccions previstes a l'article 44 de la LOPD, per al cas de fitxers o tractaments de les Administracions Públiques, l'article 21.2 de la Llei 32/2010, en consonància amb l'article 46.1 de la LOPD, faculta a la directora de l'Autoritat per tal que en la resolució per la qual es declari la infracció, pugui establir les mesures que escau adoptar perquè cessin o es corregeixin els efectes de la infracció. En el present cas, esdevé innecessari requerir mesures correctores dels efectes de la infracció atès que la conducta infractora es refereix a un

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

fet ja consumat, i que les incidències informàtiques que van produir la vulneració del principi de qualitat en el tractament de les dades, en concret en la seva vessant del principi d'exactitud de les dades relatives a les adreces de les persones titulars de les sol·licituds de la RGC, ja han estat resoltes.

Resolució

Per tot això, resolc:

1. Declarar que el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (Oficina de Treball de Ripoll) ha comès la infracció relativa a la vulneració del principi de qualitat de dades prevista a l'article 44.3.c) en relació amb l'article 4.1, tots ells de l'LOPD.

No cal requerir mesures correctores per corregir els efectes de la infracció, de conformitat amb el que s'ha exposat al fonament de dret 4rt.

2. Notificar aquesta resolució al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (Oficina de Treball de Ripoll).

3. Comunicar aquesta resolució al Síndic de Greuges i traslladar-l'hi literalment, segons el que especifica l'acord tercer del Conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya i l'Agència Catalana de Protecció de Dades, de data 23 de juny de 2006.

4. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat imputada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de l'LPAC. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,